

Rozsudek Nejvyššího soudu ČSR ze dne 29.12.1983, sp. zn. 1 Cz 48/83, ECLI:CZ:NS:1983:1.CZ.48.1983.1

Číslo: 11/1985

Právní věta: Rozhodovat o povinnosti ženy vrátit neprávem vyplacené částky mateřského příspěvku nenáleží soudu v občanském soudním řízení, nýbrž orgánu příslušnému rozhodovat o mateřském příspěvku.

Soud: Nejvyšší soud České soc. rep.

Datum rozhodnutí: 29.12.1983

Spisová značka: 1 Cz 48/83

Číslo rozhodnutí: 11

Číslo sešitu: 2-3

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Nemocenská, Pravomoc soudu, Řízení před soudem

Předpisy: 99/1963 Sb. § 7 143/1964 Sb. § 76 107/1971 Sb. § 7
§ 11

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Žalující organizace se domáhala proti žalované zaplacení částky 971 Kčs s přísl. jako přeplatku mateřského příspěvku. K odůvodnění žaloby uvedla, že žalovaná pobírala od 25. 2. 1981 mateřský příspěvek v částce 600 Kčs měsíčně, neboť pečovala o dvě nezletilé děti. Dne 14. 4. 1982 byla její dcera E. R., narozená 2. 11. 1973, umístěna v Dětském diagnostickém ústavu. Žalovaná tuto okolnost žalobci neoznámila a pobírala mateřský příspěvek i nadále, ačkoli za této situace neměla již na jeho výplatu nárok.

Rozsudkem okresního soudu v Náchodě bylo žalované uloženo zaplatit žalující organizaci částku 971 Kčs s přísl. a nahradit žalobci náklady řízení ve výši 40 Kčs. Soud prvního stupně dospěl k závěru, že žalovaná neoznámila žalobci změnu svých poměrů a získala tak neoprávněně na úkor žalobce částku 971 Kčs, kterou je povinná podle ustanovení § 451 o. z. žalobci vydat.

Nejvyšší soud ČSR rozhodl o stížnosti pro porušení zákona, kterou podal ministr spravedlnosti ČSR, tak, že tímto rozsudkem soudu prvního stupně, který nabyl právní moci, byl porušen zákon.

Z odůvodnění:

Podle ustanovení § 7 odst. 2 zákona č. 107/1971 Sb. o mateřském příspěvku (ve znění zákonného opatření č. 8/1982 Sb.) jestliže žena zavinila, že mateřský příspěvek byl vyplácen neprávem nebo v

nesprávné výši, je povinná tento příspěvek vrátit; to platí zejména, jestliže příspěvek vylákala, zamlčela některou rozhodnou skutečnost nebo nesplnila jinou závažnou povinnost uloženou tímto zákonem. O povinnosti vrátit přeplatek rozhoduje orgán, který je příslušný rozhodovat o přiznání nebo odnětí mateřského příspěvku (§ 11). Podle ustanovení § 11 odst. 1 zákona č. 107/1971 Sb. rozhoduje orgán příslušný k provádění nemocenského pojištění, jehož je žena účastná (zabezpečení v nemoci, nemocenská péče v ozbrojených silách); pro rozhodování o mateřském příspěvku, pro řízení o něm a pro jeho výplatu platí obdobně předpisy o nemocenském pojištění (zabezpečení v nemoci, nemocenská péče v ozbrojených silách).

Z ustanovení § 76 odst. 1 písm. f) vyhlášky Ústřední rady odborů o poskytování peněžitých dávek v nemocenském pojištění č. 143/1965 Sb. (ve znění vyhlášky č. 95/1968 Sb., vyhlášky č. 1113/1975 Sb., vyhlášky č. 165/1979 Sb. a vyhlášky č. 79/1982 Sb. /1/) a z ustanovení opatření Ústřední rady odborů o organizaci a provádění nemocenského pojištění zaměstnanců, vyhlášeného vyhláškou č. 91/1958 Sb. (ve znění vyhlášek č. 191/1960 Sb., č. 6/1967 Sb. a č. 178/1968 Sb.) vyplývá, že odborové orgány v závodě rozhodují podle předpisů o tom vydaných o dávkách nemocenského pojištění mimo jiné i v těch případech, jestliže má být rozhodnuto, že pracovník nebo jiný příjemce dávky je povinen vrátit dávku neprávem vyplacenou.

Podle ustanovení § 7 o. s. ř. v občanském soudním řízení projednávají a rozhodují soudy věci, které vyplývají z občanskoprávních, pracovních, rodinných a družstevních vztahů, pokud je podle zákona neprojednávají a nerozhodují o nich jiné orgány. Jiné věci projednávají a rozhodují soudy jen tehdy, stanoví-li to zákon. Z citovaných ustanovení zákona o mateřském příspěvku a vyhlášky o poskytování peněžitých dávek v nemocenském pojištění vyplývá, že rozhodování o mateřském příspěvku i o jeho vrácení nepatří do pravomoci soudů.

Pravomoc soudu projednávat a rozhodovat určitou věc je jednou z podmínek řízení. Podle ustanovení § 103 o. s. ř. je soud povinen kdykoliv za řízení přihlížet k tomu, zda jsou splněny podmínky, za nichž může jednat ve věci. Nedostatek pravomoci soudu je nedostatkem, který nelze odstranit. Proto je soud, nespadá-li věc do jeho pravomoci, povinen podle ustanovení § 104 odst. 1 o. s. ř. řízení o ní zastavit a po právní moci usnesení o zastavení řízení postoupit věc orgánu, do jehož pravomoci rozhodování o ní patří.

V daném případě o vrácení neprávem vyplaceného mateřského příspěvku měl u žalované (jako pracovnice závodu, ve kterém se provádí nemocenské pojištění) rozhodovat odborový orgán v závodě. Jestliže byla podána u soudu žaloba o vrácení tohoto příspěvku, měl soud postupovat podle ustanovení § 104 odst. 1 o. s. ř. a nikoli o žalobě věcně jednat a rozhodovat.

Z uvedeného vyplývá, že takto soud porušil zákon v ustanoveních § 7, § 103 a § 104 odst. 1 o. s. ř. ve vztahu k ustanovením § 7 odst. 2, § 11 odst. 1 zákona č. 107/1971 Sb. (ve znění zákonného opatření č. 8/1982 Sb.) a § 76 odst. 1 písm. f) vyhlášky č. 143/1965 Sb. (ve znění vyhlášek č. 95/1968 Sb., č. 113/1975 Sb., č. 165/1979 Sb. a č. 79/1982 Sb.)

1) jakož i vyhlášek č. 154/1983 Sb. a č. 80/1984 Sb.